

**KOMISARZ WYBORCZY
W KIELCACH II**

Kielce, dnia 20 grudnia 2021 r.

**Informacja
o uprawnieniach osób niepełnosprawnych
uprawnionych do udziału w referendach lokalnych dotyczących odwołania
organów jednostki samorządu terytorialnego przed upływem kadencji**

Komisarz Wyborczy w Kielcach II, w związku z referendami lokalnymi dotyczącymi odwołania organu jednostki samorządu terytorialnego przed upływem kadencji, informuje o uprawnieniach osób niepełnosprawnych uprawnionych do udziału w referendach, przewidzianych w przepisach ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1319 oraz z 2021 r. poz. 1834 i 2054) w związku z art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 15 września 2000 r. o referendum lokalnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 741).

Osoby niepełnosprawne uprawnione do udziału w referendum biorą udział w referendum na takich samych zasadach, jak pozostałe osoby uprawnione do udziału w referendum, jednakże przysługują im poniższe uprawnienia.

I. Prawo do uzyskiwania informacji o referendum

Osoba niepełnosprawna uprawniona do udziału w referendum wpisana do rejestru wyborców w danej gminie ma prawo do uzyskiwania informacji o:

- 1) terminie referendum oraz godzinach głosowania;
- 2) właściwym dla siebie obwodzie głosowania;
- 3) lokalach obwodowych komisji do spraw referendum przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych znajdujących się najbliżej miejsca zamieszkania osoby niepełnosprawnej;
- 4) warunkach dopisania osoby niepełnosprawnej do spisu osób uprawnionych do udziału w referendum w wybranym obwodzie głosowania;
- 5) przedmiocie i pytaniu (pytaniach) w referendum;
- 6) warunkach oraz formach głosowania.

Informacje te są przekazywane osobie niepełnosprawnej na jej wniosek, przez wójta (burmistrza), telefonicznie lub w drukowanych materiałach informacyjnych, w tym w formie elektronicznej. We wniosku, o którym mowa, osoba niepełnosprawna podaje nazwisko, imię (imiona) oraz adres stałego zamieszkania.

Informacje, o których mowa wyżej, są także dostępne w Biuletynie Informacji Publicznej gminy oraz podawane do publicznej wiadomości w sposób zwyczajowo przyjęty w danej gminie.

II. Prawo do głosowania korespondencyjnego

Głosować korespondencyjnie mogą osoby uprawnione do udziału w referendum:

- 1) które najpóźniej w dniu referendum kończą 60 lat, lub
- 2) posiadają orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573), w tym także osoby posiadające orzeczenie organu rentowego o:
  - a) całkowitej niezdolności do pracy, ustalone na podstawie art. 12 ust. 2, i niezdolności do samodzielnej egzystencji, ustalone na podstawie art. 13 ust. 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 291 ze zm.);
  - b) niezdolności do samodzielnej egzystencji, ustalone na podstawie art. 13 ust. 5 ustawy wymienionej w pkt 2 lit. a;
  - c) całkowitej niezdolności do pracy, ustalone na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy wymienionej w pkt 2 lit. a;
  - d) zaliczeniu do I grupy inwalidów;
  - e) zaliczeniu do II grupy inwalidów;
a także osoby o stałej albo długotrwałej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym, którym przysługuje zasiłek pielęgnacyjny, lub
- 3) podlegające w dniu głosowania obowiązkowej kwarantannie, izolacji lub izolacji w warunkach domowych, o których mowa w ustawie z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U. z 2021 r. poz. 2069 ze zm.).

Zamiar głosowania korespondencyjnego powinien być zgłoszony przez osobę niepełnosprawną komisarzowi wyborczemu **najpóźniej w 13. dniu przed dniem referendum** (termin wydłużony zgodnie z art. 9 § 2 Kodeksu wyborczego) z wyjątkiem osoby podlegającej w dniu referendum obowiązkowej kwarantannie, izolacji lub izolacji w warunkach domowych, która zamiar głosowania zgłasza komisarzowi wyborczemu **do 5. dnia przed dniem referendum**.

Pomocniczy wzór zgłoszenia zamiaru głosowania korespondencyjnego stanowi załącznik Nr 1 do informacji.

Zgłoszenie może być dokonane ustnie, pisemnie, telefaksem lub w formie elektronicznej. Powinno ono zawierać nazwisko i imię (imiona), imię ojca, datę urodzenia, numer ewidencyjny PESEL osoby uprawnionej, oświadczenie o wpisaniu tej osoby do rejestru wyborców w danej gminie, oznaczenie referendum, którego dotyczy zgłoszenie (referendum w sprawie odwołania wójta/burmistrza i rady gminy/miasta przed upływem kadencji, odwołania wójta/burmistrza/ albo rady), a także wskazanie adresu, na który ma być wysłany pakiet referendalny.

Do zgłoszenia należy dołączyć kopię aktualnego orzeczenia właściwego organu orzekającego o ustaleniu stopnia niepełnosprawności, **jeżeli osoba uprawniona do udziału w referendum w dniu głosowania nie będzie miała ukończonych 60 lat.** Jeżeli zgłoszenia dokonano ustnie, osoba niepełnosprawna musi odrębnie przekazać orzeczenie do urzędu gminy.

W zgłoszeniu osoba niepełnosprawna może zażądać przesłania wraz z pakietem referendalnym nakładki na kartę do głosowania sporządzonej w alfabecie Braille'a.

Osoba głosująca korespondencyjnie będzie ujęta w spisie w obwodzie głosowania właściwym dla jej stałego miejsca zamieszkania.

Osoba uprawniona do udziału w referendum, **nie później niż 6. dni przed dniem referendum,** otrzyma z urzędu gminy pakiet referendalny, z wyjątkiem osoby uprawnionej do udziału w referendum podlegającej w dniu głosowania obowiązkowej kwarantannie, izolacji lub izolacji w warunkach domowych, która pakiet referendalny otrzyma **nie później niż 2. dni przed dniem referendum.** Pakiet referendalny zostanie doręczony **wyłącznie do rąk własnych** osoby uprawnionej do udziału w referendum, po okazaniu dokumentu potwierdzającego tożsamość i pisemnym pokwitowaniu odbioru.

Jeżeli osoba uprawniona do udziału w referendum nie może potwierdzić odbioru, doręczający sam stwierdzi datę doręczenia oraz wskaże odbierającego i przyczynę braku jej podpisu.

W przypadku nieobecności osoby uprawnionej do udziału w referendum pod wskazanym adresem doręczający umieści zawiadomienie o terminie powtórnego doręczenia w skrzynce na listy lub, gdy nie jest to możliwe, na drzwiach mieszkania. Termin powtórnego doręczenia nie może być dłuższy niż 1 dzień od dnia pierwszego doręczenia.

W skład pakietu referendalnego przekazywanego osobie uprawnionej do udziału w referendum wchodzi: koperta zwrotna, karta lub karty do głosowania, koperta na kartę do głosowania, oświadczenie o osobistym i tajnym oddaniu głosu na karcie do głosowania, instrukcja głosowania korespondencyjnego i ewentualnie nakładka na kartę do głosowania sporządzona w alfabecie Braille'a - jeżeli osoba uprawniona do udziału w referendum zażądała jej przesłania.

Na karcie do głosowania osoba uprawniona do udziału w referendum oddaje głos, w sposób określony w informacji znajdującej się w dolnej części karty do głosowania.

Po oddaniu głosu kartę lub karty do głosowania należy umieścić w kopercie z napisem „Koperta na kartę do głosowania” i kopertę tę zakleić. **Niezaklejenie koperty na kartę do głosowania spowoduje, że karta lub karty do głosowania nie będą uwzględnione przy ustalaniu wyniku głosowania.**

Zaklejoną kopertę na kartę do głosowania należy włożyć do koperty zwrotnej zaadresowanej do obwodowej komisji do spraw referendum.

Następnie należy wypełnić oświadczenie o osobistym i tajnym oddaniu głosu, na którym należy:

- 1) **wpisać miejscowość i datę jego sporządzenia,**
- 2) **własnoręcznie podpisać się.**

Oświadczenie wkłada się do koperty zwrotnej (z adresem obwodowej komisji do spraw referendum). Niewłożenie oświadczenia do koperty zwrotnej lub niepodpisanie go spowoduje, że karta lub karty do głosowania nie będą uwzględnione przy ustalaniu wyników głosowania.

Kopertę zwrotną zawierającą:

- 1) zaklejoną kopertę z kartą lub kartami do głosowania;
- 2) podpisane oświadczenie o osobistym i tajnym oddaniu głosu

należy zakleić i przekazać przedstawicielowi Poczty Polskiej. Przedstawiciel Poczty Polskiej odbierze zamkniętą kopertę zwrotną od osoby niepełnosprawnej lub osoby uprawnionej do udziału w referendum, która najpóźniej w dniu głosowania kończy 60 lat, a otrzymała pakiet referendalny, na podstawie okazanego przez nią dokumentu potwierdzającego tożsamość. Odbiór następuje za pokwitowaniem najpóźniej w:

- 1) dniu referendum, jeżeli osoba uprawniona do udziału w referendum **w momencie doręczenia pakietu referendalnego zgłosiła potrzebę jej odbioru**, pod adresem wskazanym przez osobę;
- 2) przedostatnim dniu roboczym poprzedzającym dzień referendum – w placówce Poczty Polskiej usytuowanej na obszarze gminy, w której osoba uprawniona do udziału w referendum jest ujęta w rejestrze wyborców;
- 3) trzecim dniu roboczym poprzedzającym dzień referendum w dowolnej placówce Poczty Polskiej.

Przedstawiciel Poczty Polskiej odbierze zamkniętą kopertę zwrotną od osoby uprawnionej do udziału w referendum podlegającej w dniu głosowania obowiązkowej kwarantannie, izolacji lub izolacji w warunkach domowych, o których mowa w ustawie z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. Odbiór następuje spod drzwi mieszkania lub innego lokalu, pod adresem doręczenia pakietu referendalnego, z zastosowaniem odpowiednich środków zapobiegawczych. O zasadach odbioru poinformuje przedstawiciel Poczty Polskiej przekazując pakiet referendalny.

Osoba niepełnosprawna oraz osoba uprawniona do udziału w referendum, która najpóźniej w dniu głosowania kończy 60 lat, może, **do czasu zakończenia głosowania**, osobiście dostarczyć kopertę zwrotną do obwodowej komisji do spraw referendum, której adres znajduje się na kopercie zwrotnej. Nie dotyczy to osób uprawnionych do udziału w referendum podlegających w dniu głosowania obowiązkowej kwarantannie, izolacji lub izolacji w warunkach domowych.

Głosować korespondencyjnie nie mogą osoby uprawnione do udziału w referendum umieszczone w spisach osób uprawnionych do udziału w referendum w: obwodach głosowania utworzonych w zakładach leczniczych, domach pomocy społecznej, zakładach karnych, a także osoby, które udzieliły pełnomocnictwa do głosowania.

III. Prawo do głosowania przez pełnomocnika

Osoby uprawnione do udziału w referendum, o których mowa w części II informacji dotyczącej głosowania korespondencyjnego, z wyłączeniem osób podlegających w dniu głosowania obowiązkowej kwarantannie, izolacji lub izolacji w warunkach domowych, oraz osoby uprawnione do udziału w referendum, które najpóźniej w dniu głosowania ukończą 60 lat, mają prawo do głosowania za pośrednictwem pełnomocnika.

Pełnomocnikiem może być osoba wpisana do rejestru wyborców w tej samej gminie, co osoba udzielająca pełnomocnictwa do głosowania.

Pełnomocnikiem nie może być:

- 1) osoba wchodząca w skład obwodowej komisji do spraw referendum właściwej dla obwodu głosowania osoby udzielającej pełnomocnictwa do głosowania,
- 2) mąż zaufania,
- 3) obserwator społeczny,
- 4) w zależności od odwoływanego organu odpowiednio radny, wójt (burmistrz) danej jednostki samorządu terytorialnego.

Pełnomocnictwo można przyjąć:

- 1) tylko od jednej osoby lub
- 2) od dwóch osób, jeżeli co najmniej jedną z nich jest wstępny (ojciec, matka, dziadek, babka, itd.), zstępny (syn, córka, wnuk, wnuczka, itd.), małżonek, brat, siostra lub osoba pozostająca w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli w stosunku do pełnomocnika.

Pełnomocnictwa udziela się przed wójtem (burmistrzem) lub przed innym pracownikiem urzędu gminy upoważnionym przez wójta (burmistrza) do sporządzania aktów pełnomocnictwa do głosowania.

W celu sporządzenia aktu pełnomocnictwa osoba uprawniona do udziału w referendum **składa wniosek** do wójta (burmistrza) gminy, w której jest wpisana do rejestru wyborców.

Wniosek należy **złożyć najpóźniej w 9. dniu przed dniem referendum. Wzór wniosku stanowi załącznik nr 4 do rozporządzenia** Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 28 lipca 2011 r. w sprawie sporządzenia aktu pełnomocnictwa do głosowania w wyborach: do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej, do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego oraz wójtów, burmistrzów i prezydentów miast (Dz. U. z 2015 r., poz. 1724 ze zm.) *(zmodyfikowany wzór stanowi załącznik Nr 2 do informacji).*

Do wniosku należy dołączyć:

- pisemną zgodę osoby mającej być pełnomocnikiem na przyjęcie pełnomocnictwa — **wzór zgody na przyjęcie pełnomocnictwa stanowi załącznik nr 8** do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji wskazanego wyżej (*zmodyfikowany wzór stanowi załącznik Nr 3 do informacji*);
- kopię aktualnego orzeczenia właściwego organu orzekającego o ustaleniu stopnia niepełnosprawności, **jeżeli osoba uprawniona do udziału w referendum udzielająca pełnomocnictwa w dniu głosowania nie będzie miała ukończonych 60 lat.**

Akt pełnomocnictwa jest sporządzany z zasady w miejscu stałego zamieszkania osoby uprawnionej do udziału w referendum, chyba, że osoba we wniosku zwróci się o jego sporządzenie w innym miejscu na obszarze gminy, w której stale zamieszkuje i ujęta jest w rejestrze wyborców.

Osoba uprawniona do udziału w referendum ma prawo cofnięcia udzielonego pełnomocnictwa. Cofnięcie pełnomocnictwa następuje przez:

- 1) złożenie najpóźniej na 2 dni przed dniem referendum, stosownego oświadczenia wójtowi (burmistrzowi) gminy, w której sporządzono akt pełnomocnictwa lub
- 2) doręczenie takiego oświadczenia właściwej obwodowej komisji do spraw referendum w dniu głosowania.

Osoba uprawniona do udziału w referendum, która udzieliła pełnomocnictwa może głosować osobiście w lokalu obwodowej komisji do spraw referendum, pod warunkiem, że wcześniej nie oddał głosu jej pełnomocnik.

Głosowanie osobiste przez osobę uprawnioną do udziału w referendum, powoduje wygaśnięcie pełnomocnictwa.

Głosowania przez pełnomocnika nie przeprowadza się w: obwodach głosowania utworzonych w zakładach leczniczych, domach pomocy społecznej i zakładach karnych.

Pełnomocnictwa do głosowania nie może udzielić osoba, która zgłosiła zamiar głosowania korespondencyjnego.

IV. Głosowanie w wybranym przez siebie lokalu obwodowej komisji do spraw referendum, w tym w lokalu dostosowanym do potrzeb osób niepełnosprawnych

Każda osoba uprawniona do udziału w referendum, w tym osoba niepełnosprawna może głosować osobiście w lokalu obwodowej komisji do spraw referendum w obwodzie głosowania właściwym dla jej miejsca zamieszkania. Może także głosować w wybranym przez siebie lokalu obwodowej komisji do spraw referendum, w tym także w lokalu dostosowanym do potrzeb osób niepełnosprawnych. W tym celu powinna ona złożyć wniosek o dopisanie do spisu osób uprawnionych do udziału w referendum w wybranym przez siebie obwodzie głosowania.

Wniosek składa się w urzędzie gminy najpóźniej, w 5. dniu przed dniem referendum.

Po złożeniu powyższego wniosku osoba uprawniona do udziału w referendum zostanie skreślona ze spisu osób uprawnionych do udziału w referendum w obwodzie właściwym dla miejsca stałego zamieszkania.

Informacja o lokalach obwodowych komisji do spraw referendum dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych dostępna jest w Biuletynie Informacji Publicznej gminy oraz w obwieszczeniu wójta (burmistrza) o numerach i granicach obwodów głosowania, najpóźniej **w 30. dniu przed dniem referendum.**

V. Głosowanie w lokalu obwodowej komisji do spraw referendum przy użyciu nakładki na kartę do głosowania sporządzonej w alfabecie Braille'a

W lokalu obwodowej komisji do spraw referendum osoba niepełnosprawna uprawniona do udziału w referendum może także głosować przy użyciu nakładki na kartę do głosowania sporządzonej w alfabecie Braille'a.

W dniu referendum obwodowa komisja do spraw referendum wraz z kartą do głosowania wyda osobie niepełnosprawnej, na jej prośbę, nakładkę na kartę. Po oddaniu głosu osoba uprawniona do udziału w referendum obowiązana jest zwrócić komisji obwodowej nakładkę na kartę.

VI. Korzystanie z pomocy innej osoby w trakcie głosowania w lokalu obwodowej komisji do spraw referendum

Osobie niepełnosprawnej uprawnionej do udziału w referendum, na jej prośbę, może pomagać w głosowaniu w lokalu obwodowej komisji do spraw referendum inna osoba, w tym także niepełnoletnia. Pomoc ta może mieć tylko techniczny charakter; nie może ona polegać na sugerowaniu osobie uprawnionej sposobu głosowania lub na głosowaniu w zastępstwie tej osoby. Dopuszczalne jest, aby na życzenie osoby niepełnosprawnej uprawnionej do udziału w referendum w pomieszczeniu za zasłoną przebywała osoba udzielająca pomocy. Osobą tą nie może być członek komisji, mąż zaufania ani obserwator społeczny.

Natomiast komisja jest obowiązana, na prośbę osoby niepełnosprawnej uprawnionej do udziału w referendum, do przekazania ustnie treści obwieszczeń referendalnych.

Załącznikiem do niniejszej informacji jest informacja Komisarza Wyborczego o upływie terminów związanych z uprawnieniami osób niepełnosprawnych uprawnionych do udziału w referendum lokalnym.

Komisarz Wyborczy
w Kielcach II

/-/ Rafał Adamczyk